

SZEGEDI EGYETEM

A SZEGEDI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

XXII. évfolyam 3. szám 1984. március 8. Ára: 1,80

Világról, nézetről, nevelésről — prózában

A világ

egyre gyorsabban változik és egyre bonyolultabb lesz — szoktuk volt mondogatni. Ez a közhelyszerű „igazság” először is hamis, hiszen a világ a benne élők — és mint a kutatások előrehaladtával nyilvánvalóvá válik: a történelemtudomány — számára sohasem volt kevésbé bonyolult. „Legfeljebb” nem volt ennyire egybeszervezett, és a természeti társadalmi korlátok sem földgolyó méreteiben jelentek.

Másodszor a fent említett banalitással mintegy a késlekedő elméleti válasz alól keresünk felmentést a magunk számára. Egyáltalán melyek ma egy (?) globális magyarázat kiinduló világtényei? Nézetem szerint ma ezek feltárása — és bármilyen keserves — tudomásulvétele a legfontosabb feladat. Csak néhány ezek közül: A tőkés világban (egyáltalán hány világ van?) zajló válság mögött egy technológiai (új ipari?) forradalom és ma még ismeretlen modell felé ható strukturális átalakulás megy végbe. A (nem éppen ötlethen) létezőnek nevezett szocializmus országában legfontosabb ma a felzárkózás vagy legalább a relatív leszakadás lassítása. Az évtizedes reformkísérletek ellenére sem beszélhetünk még kialakult globális stratégiáról ezzel kapcsolatban. A tőkés rend nem örök társadalmi forma. Ez a kétségtelen és „vigasztaló” tény azonban önmagában még nem garantálja az eddigi szocialista kísérletek történelmi fölényét. Újra kell értékelnünk a kapitalizmus történelmi meghaladásának kritériumait.

Ma már tudjuk, hogy az 1917-et követő immáron csaknem hét évtizedet nem lehet egyenletesen gyorsuló világforgalmi folyamatként jellemzi, ahol a szocializmus csak emelkedett, a kapitalizmus csak hanyatlott. A továbbgondolástól — ami nélkül pedig sem elméleti válasz, sem cselekvési program nem lesz — máris gyakran visszariadunk.

Adósak vagyunk még — az igen jelentős részre — az ellenére — az eddig megtett út történelemfilozófiai mélységű elemzéseivel, a létrejött alakulatok formációelméleti jellemzésével. A politikai érdekek egyrészt újra és újra a kiteljesedett szocializmus eljöttének deklarálására csábít, másrészt éppen a politika az, amely nem kerülheti el a válság kényszerének újlagos tudomásulvételét.

A világnézet:

A makro- és mikrovilág szorongató tényei sokféleképp jutnak el hozzánk. Nevelnek bennünket szóban és írásban. Lá-

tunk és élményeket, tapasztalatokat gyűjtünk. Kialakul bennünk egy világkép. Véleményt alkotunk a felénk irányuló sokféle nevelési törekvésről. Próbálunk védekezni, lázadni is ellenük, mégsem vesszük észre, hogy mikor melyik hatás dominál bennünk. Mire az ember felnő, többé-kevésbé el is idegenedik a neveléstől. Az értékek zavarát, heterogenitását érzékelve, óvatossá az azonosulásban. A nevelés egyébként is többnyire felülről, valamilyen hierarchikus pozícióból történik. A távolságtartással az egyén szuverenitását véli védelmezni. Ez a kritikai attitűd a szubkulturális hatásokkal szemben gyakran nem funkcionál. A „hivatalos” előli menekülés önmegvalósításként is átélethető.

Korunk újú szocialista állampolgára világképén többnyire ott találjuk a kettős tudat valamilyen lenyomatát. A deklarált és a prolaín lét, az ideologikusan, normatívan előírt és a valóságos (vagy akként érzékelt) társadalmi viszonyok ellentmondását ő már nem képes nem érzékelni. Az előtte járó nemzedékek egyszerre követik feléje hitüket, kétélyeket, meghasonlásait, pragmatikus vagy egyes ciniikus magánfilozófiáikat. Egy világnézet jellegét döntően az szabja meg, ki hogyan és mennyire képes összekapcsolni a közvetlenül tapasztalt világot a különféle elméleti-ideológiai magyarázatokkal, és hogy ő maga melyiket, milyen irányban gondolja tovább.

A most felnötte váló generációk világnézetét az is meghatározza, hogy egy olyan társadalmi közegben nőnek fel, ahol már kezdik tudomásul venni a társadalom strukturáltságát. Az önmismeret igénye társadalmi méreteiben ébrednek, sorra dőlnek le a különféle tabuk, utópikus tételzések. Ugyanakkor az ideológikus magyarázatokban az utópikus és valóságközelítő elemek még mindig keverednek, nem jött még létre az ellentmondások kezelésének hatékony mechanizmusa és szemlélete. A gyötrelmes átértékelések közepette különféle ideológiai vákuumok keletkeznek, ahová konkurráló eszmék és divathullámok nyomulnak be. Sok-sok még mindig rejtett objektív és szubjektív tényező, tehetetlenségi nyomtaték és fékezési átalakulást. Iránya sem forrt ki még. Mindez a magán- és rétegfilozófiák, a szkepszis, a depolitizálás és a váratlan politikai akaratképződések megannyi forrása lehet.

Létezik (?) egy „magárahagyott” (felszabaduló?) magániszféra, amelyet már nem szabályoz sem vallás, sem a (felrobbant) tradicionális közönségek, sem az ötvenes évek totalitásra törő ideológiája. Ez a „szabadság” bizony sokak számára a farkas (és uram-bátyám) törvények uralmának tűnhet. Egv szekularizált világ, amelyből hivatalosan a polgári moralis

(Folytatás a 3. oldalon.)

Helyi TDK előkészület a TTK-n

1984. május 3-án került megrendezésre a XVIII. OTDK tavaszi házikonferenciája. Ezen elsősorban az V. éves nappali és a III. éves levelező hallgatók részvételét várjuk. Az alsóbb éveseknek még lehetőségük lesz az ősszel megrendezésre kerülő helyi konferencián szerepelniük. Tehát kutatási eredményeik elmélyítésére, kontroll vizsgálatok végzésére, a fogalmazás csiszolására még mintegy fél évük van. A végzős hallgatóknak viszont a tavaszi rendezvényen való eredményes szereplés a feltétele az 1985. évi országos konferenciára történő benevezésnek.

A helyi konferenciát ez évben is szakcsoportonként szervezzük meg. Így az egy-egy szakcsoport tanszékei mellett működő diákkörök ízelítőt kapnak más tudományos műhelyekben folyó munkáról is.

A házikonferencián minden érdeklődőt szívesen látunk. Az alsóbb éveseknek szélesíti látókörét és betekintést nyújt a diákköri munkába, motiválhatja őket a diákkör, illetve a szűkebb kutatási témájuk kiválasztásában. A felsőbb éveseket viszont ösztönözheti eddigi munkájuk intenzitásának felgyorsítására. Ez egy olyan tudományos fórum, ame-

lyen minden résztvevő érdeklődési körének és tudományos felkészültségének megfelelően részt vehet a vitában. Az oktatókból álló zsűri dönti el, hogy mely dolgozatokkal nevezhetnek be az országos konferenciára, és tesz javaslatot a díjak odaítélésére.

Várhatólag hallgatóink ismét jó szakmai felkészültségről, a tudományos kutatómunka terén kialakuló jártasságukról és alkotókészségükről tesznek tanúbizonyságot.

dr. Abonyiné, dr. Palotás Jolán
A TTK Diákköri Tanácsának titkára

A szegedi felsőoktatási intézmények és a Délép KISZ-Bizottsága idén közös rendezvényszervezőteret tervez három tavaszi évfordulónk megünneplésére. A közös programok a „Szegedi Egyetemi és Főiskolai Ifjúsági Napok” nevet kapta a szervezőkről, a városi KISZ-Bizottság pedig SZEFIN címen külön kiadványt jelentett meg ebből az alkalomból.

A SZEFIN rendezvényeit március 12-én az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok színpadi bemutatói nyitják meg a JATE-klubban. Március 13-án Gazdaságunk a 80-as években címmel tart előadást Lengyel László (Pénzügyminisztérium) a SZOTE-klubban. Szintén e nap vendége Gonda János, aki koncertet ad a jazzbarátoknak. Március 14-én aktuális külpolitikai kérdésekről beszél Keresztői András, a Népszabadság rovatvezető-

je a JATE-klubban. Március 15-én kerül sor az egyetem intézmények „házi” ünnepére — JGYTF 13 óra; SZOTE 14 óra; JATE 17 óra — és az ifjúsági nagygyűlésre, melyet idén is a Klauzál

téren rendeznek. Ezen a napon este mutatja be a 8.15-ös színház az And. Max-ban Bückner: Danton halála című művét, és szintén ezen a napon veszi kezdetét az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok zenei szekciójának bemutatója a Zeneművészeti Főiskola koncerttermében. Március 16-án este a JATE-klubban Juhász Ottó tart előadást Kínáról, a ezt követően lesz látható a Mao-tól Mozart-ig című amerikai film. Szintén Március 16-án délután a SZOTE-klubban beszélgethetnek az érdeklődők Bata Imrével, az ES főszerkesztőjével a mai magyar irodalmi életről. A SZEFIN részletes egyhetes olvasható az intézményekben és a városban elhelyezett plakátokon.

Díszdoktoravatás

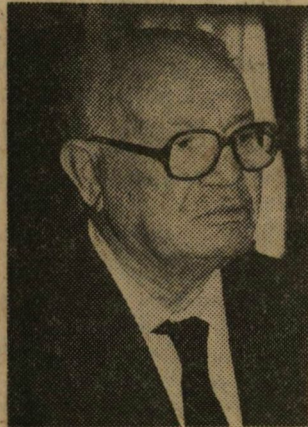
Az orvosegyetemen díszdoktoravató ünnepi tanácsulést rendeztek február 15-én, az egyetem központi épületének aulájában.

Kimagasló tudományos tevékenységük elismerésül Honoris causa doktortá avatta a Szegedi Orvostudományi Egyetem E. Borek professzort, az AMC Cancer Research Center Molekuláris Biológiai Intézetének igazgatóját, és P. Janssen professzort, a bearse-i Janssen Gyógyszerkutató és Gyártó Vállalat elnökét.

Az ünnepi ülésen megjelentek — többek között — dr. Sebe János, a megyei pártbizottság osztályvezetője, dr. Székely Sándor, a városi pártbizottság titkára, dr. Hős Erzsébet, a megyei tanács képviselője, dr. Lukáts Jenő, az Egészségügyi Minisztérium főtanácsosa és W. Tilemans, Belgium rendkívüli és meghatalmazott nagykövete, valamint a társintézmények és a társadalmi szervezetek vezetői.

Dr. Petri Gábor, a SZOTE robiológiai tanszékének professzora és egyben 1977-től napiainkig vezetője az AMC rákkutató központ molekuláris biológiai részlegének.

Dr. Borek Ernő

1911. május 25-én született Nyíregyházán. Alsó és közép fokú iskoláit Magyarországon végezte. Az értészi utáni politikai megkülönböztetés meakadályozta abban, hogy egyetemi tanulmányait itthon folytassa. Az Egyesült Államokban települt le családjával, és 1933-ban a City College of City University of New York a „Bachelor of Science”, 1934-ben a Columbia University a „Master of Arts” címmel ruházta fel. 1933-ban a biokémia tárgyköréből a Columbia Egyetemen PH. D. fokozatot kapott.

Mindvégig a biokémia különböző területein működve különböző munkahelyeken dolgozott. Így az ötvenes évek elején a Pasteur Intézetben töltött el hosszabb időt, majd 1955–69 között a Columbia University College of Physicians and Surgeons Biokémiai tanszékének professzora lett. 1959–69 között a City University of New York kémiai professzoraként működött.

1969-től napjainkig az University of Colorado Health Sciences Center Mik-

nyokat, amelyek szakmailag felkészítették hivatásának művelésére a Namuri Egyetemen kezdte el, ahol kémiát, fizikát és más rokon diszciplínákat tanult. 1946–1949 között a Louvaini Egyetem medikus hallgatója volt, majd 1950–51 között a Ghenti állami egyetemen tanult, ahol maxima cum laude orvosdoktorrá avatták. A természettudományi studiumokkal és tréningekkel alátámasztott orvosi kiképzés lehetővé tette Janssen professzor számára, hogy későbbi tevékenysége során újdonságba menő farmakológiai állítson elő, majd azokat a gyakorlatban is bevezesse.

1950-től '56-ig asszisztensként Ghentben dolgozott, a Nobel díjas Hymans professzor farmakológiai intézetében. Ezután, 1953-ban lépett be az édesapja által a belgiumi Beerseben 1934-ben alapított üzembe: a Janssen Pharmaceutica gyógyszer-gyárba, ahol megvalósíthatta régi törekvését: létrehozta azt a kutatási részleget, amelyben jól képzett kémikusokból, fizikusokból, biológusokból és orvosokból álló team azóta több mint 50 ezer új vegyületet állított elő és vizsgálta meg mind farmakológiai, mind terápiás hatásában. Ebből a nagy számú gondosan tervezett vegyületből a nemzetközi átlagot messze meghaladó arányban lettek elismert és világszerte használt gyógyszerek.

Tiszteletbeli doktortá választották az aábbi egyetemeken 1978: Johann Wolfgang Goethe Egyetem, Frankfurt (NSZK), 1981: Lundí Egyetem (Svédország), 1982: Louvaini Katolikus Egyetem (Belgium).

A kőbányai Gyógyszerárnyárnak a Janssen Pharmaceutica céggel 1968 óta van szövetségi együttműködése, melynek keretében eddig a cég 21 készítményét vették át, amelyek közül 17 már a magyar gyógyszerellátását szolgálja.

Dr. Paul Andriaan Jan Janssen

(Benyhe János felvételei)

1926. szeptember 12-én született a belgiumi Turnhoutban. Azokat a tanulmá-

nyokat, amelyek szakmailag felkészítették hivatásának művelésére a Namuri Egyetemen kezdte el, ahol kémiát, fizikát és más rokon diszciplínákat tanult. 1946–1949 között a Louvaini Egyetem medikus hallgatója volt, majd 1950–51 között a Ghenti állami egyetemen tanult, ahol maxima cum laude orvosdoktorrá avatták. A természettudományi studiumokkal és tréningekkel alátámasztott orvosi kiképzés lehetővé tette Janssen professzor számára, hogy későbbi tevékenysége során újdonságba menő farmakológiai állítson elő, majd azokat a gyakorlatban is bevezesse.

1950-től '56-ig asszisztensként Ghentben dolgozott, a Nobel díjas Hymans professzor farmakológiai intézetében. Ezután, 1953-ban lépett be az édesapja által a belgiumi Beerseben 1934-ben alapított üzembe: a Janssen Pharmaceutica gyógyszer-gyárba, ahol megvalósíthatta régi törekvését: létrehozta azt a kutatási részleget, amelyben jól képzett kémikusokból, fizikusokból, biológusokból és orvosokból álló team azóta több mint 50 ezer új vegyületet állított elő és vizsgálta meg mind farmakológiai, mind terápiás hatásában. Ebből a nagy számú gondosan tervezett vegyületből a nemzetközi átlagot messze meghaladó arányban lettek elismert és világszerte használt gyógyszerek.

Tiszteletbeli doktortá választották az aábbi egyetemeken 1978: Johann Wolfgang Goethe Egyetem, Frankfurt (NSZK), 1981: Lundí Egyetem (Svédország), 1982: Louvaini Katolikus Egyetem (Belgium).

A kőbányai Gyógyszerárnyárnak a Janssen Pharmaceutica céggel 1968 óta van szövetségi együttműködése, melynek keretében eddig a cég 21 készítményét vették át, amelyek közül 17 már a magyar gyógyszerellátását szolgálja.

Ezt követően avatták díszdoktorá a két professzort, akik az ünnepélyes aktus után köszönetet mondtak. Az ünnepi ülés zárásaként délután a SZOTE új oktatási épületében tudományos előadást tartott Borek és Janssen professzor.